

Plejeplan for Oremosen 1996

Revision af plejeplan 1996

Godkendt på
TU den 16.04.1997
ØU den 22.04.1997

Indledning:

Denne plejeplan er en revision af "plejeplan for en del af Oremosen, december 1986".

Baggrunden for revisionen er ønsket om en mere aktiv plejeindsats i området.

Oremosen, som formentlig har 1500-2000 års græsning bag sig, er fra sidst i 50'erne groet til med pil, birk og højurter.

Med plejeplanen ønsker Værløse kommune at udvikle mosen til det kulturengslandskab, det var førhen.

Med baggrund i græsningserfaringerne fra Præstemosen ønskes derfor langt større dele af mosearealerne afgræsset, fortrinsvist med kvæg.

De senere års erfaringer med græsning viser, at det er nødvendigt at etablere de grundlæggende faciliteter for at lokke eventuelle forpagtere til at afgræsse arealerne.

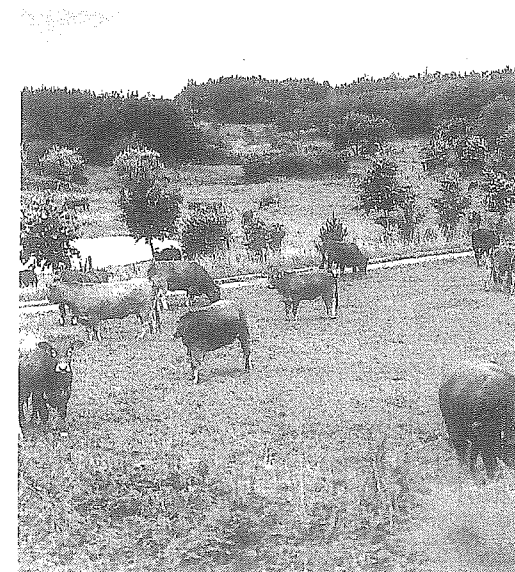
Denne erkendelse har også medført, at det nu er muligt at søge statslige tilskud til disse vigtige tiltag.

Den eksisterende hestefgræsning i dele af mosen er eksponent for vore dages hobbylandbrug. Kvæg og får er ved at vinde indpas i disse landbrug, til gavn for naturplejen.

En genoplivning af tidligere tiders græsningslaug i regi af interesserede Værløseborgere kunne alternativt måske være et værdifuldt kulturelt indslag.

Plejeplan -86 beskriver indgreb i dele af de kommunalt ejede moseparceller.

I den foreliggende Plejeplan er området udvidet med alle eng- og vådområder inden for det område som er omfattet af fredningen, og som desuden er ejet af Værløse kommune.

Eksisterende forhold:

Ejendomsforhold:

Plejeplanområdet omfatter:

vest:

matriklerne 15a, 38a, 6d, 37a, 3ec, 11b, 39, 17e, 17k og 17a.

øst:

matriklerne 15a, 20 og 36a.

alle Kirke Værløse.

Matriklerne 13f, 13d, 16m og 16n ligger i Oremosen

De er privatejede, men indgår ikke i nærværende plejeplan.

De beskrevne plejetiltag for arealer med pile/birkekrat kan dog anbefales på disse parceller i privat regi.

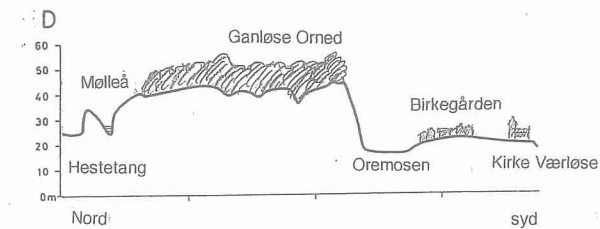
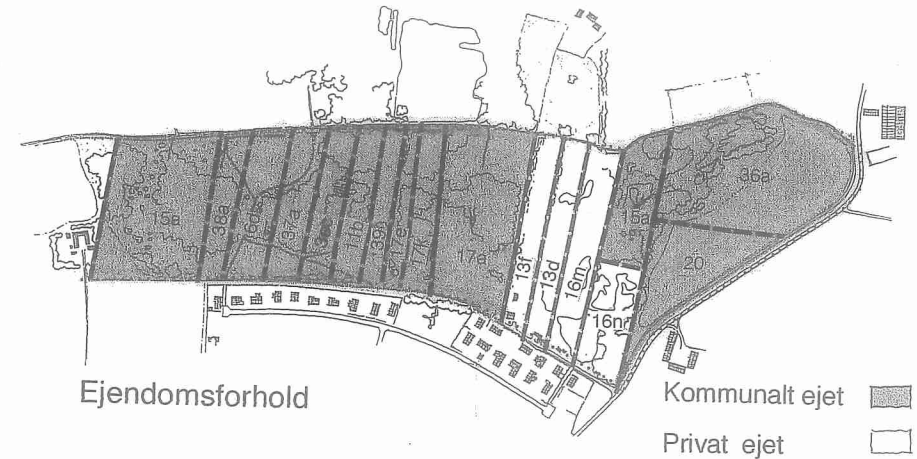
Beskrivelse af området:

Oremosen udgør de laveste dele (kote ca 15m.o.h.) af en øst-vestgående tunneldal, med forbindelse til Farum sø-dalen mod øst og Buresø-dalen i vest.

Tunneldalens nordkant fremtræder tydeligt med Ganløse Orned's markante skovbræmme på toppen af skrænten (i kote 35-40 m.o.h.). Den sydlige kant er mindre markant, men Birkegårdens udstykning ligger helt tydeligt på de højereliggende arealer.

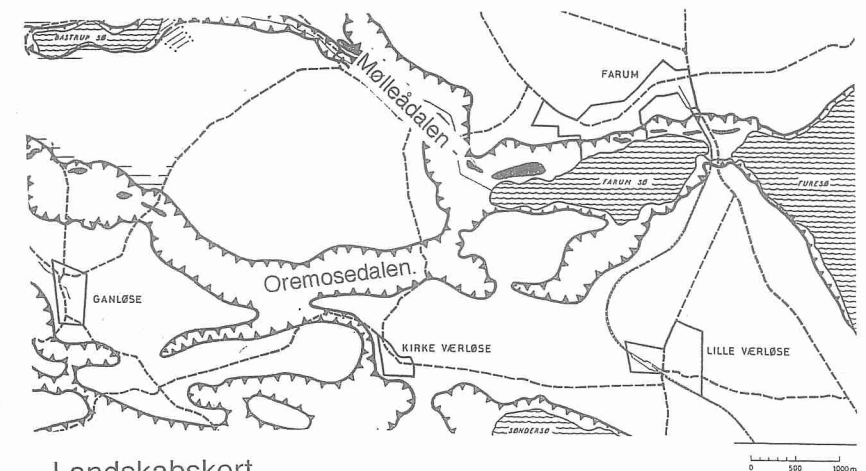
I Jægerstenalderen (8000-5000 f.v.t.) var Oremosen en langstrakt, relativt lavvandet sø, i lighed med Bastrup sø. Søen groede til, og der dannedes efterhånden tykke lag af henfaldne plantedele, således at udstrakte mosestrækninger dominerede dallandskabet.

Med den forøgede befolkningstæthed fra jernalderen og op gennem middelalderen, udnyttedes de næringsrige moseområder til græsning og høslet og de åbne enge opstod.

Landskabeligt tværsnit, Mølleådal - Oremosedalen.

Kilde: D.G.U. 1965

Landskabskort

De geomorfologiske hovedtræk

Kilde: D.G.U. 1965

Tørveskæringen intensiveredes specielt under de to verdenskrige, hvorved de åbne vandspejl opstod. Med specialiseringen i landbruget i slutningen af 50'erne ophørte brugen af mange af de små jordlodder i de lavtliggende enge. Oremosen udviklede sig hen imod et moselandskab, domineret af gråpil og birk, som efterhånden har udkonkurreret det meste af den lyselskende engflora. Desuden groede tørveskærene efterhånden til med tagrør, hvilket har medført, at det kun er de dybest udgravede skær, der hele året indeholder partier med åbne vandspejl.

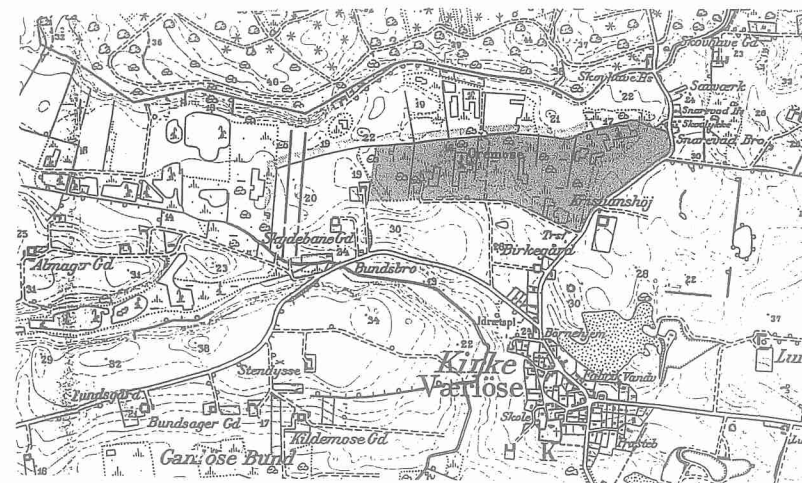
En enkelt parcel er idag afgræsset med heste og fremtræder som et delvist åbent engområde. Kun de centrale, meget våde arealer afgræsses ikke og er derfor tæt pilekrat. Den hårde afgræsning levner ikke en artsrig flora mange chancer.

Fredning:

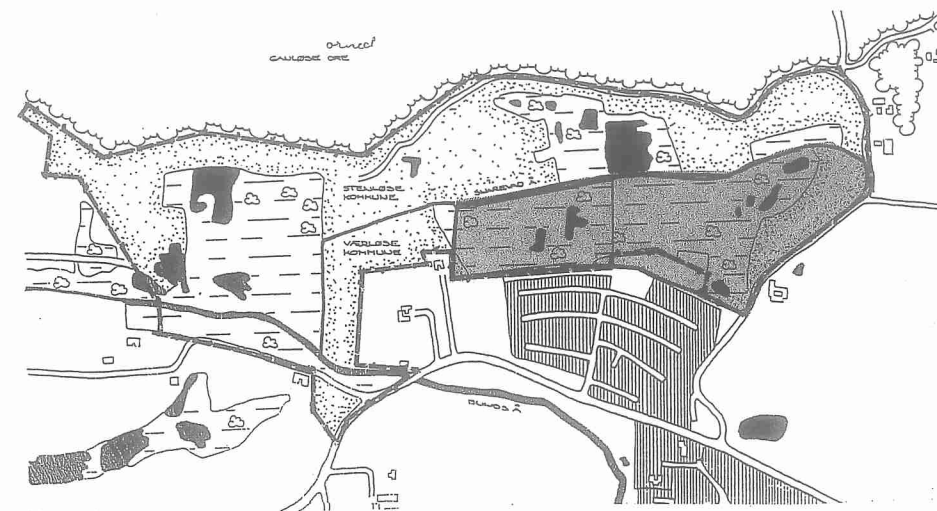
For at bevare de landskabelige værdier, er der afsagt fredningskendelse den 21.11.53 omfattende et ca 102 ha stort landskabsområde i tunneldalen, hvoraf Oremosen udgør ca 1/3. Fredningen er en bevarende landskabsfredning, som har til hensigt at friholde området for fysiske indgreb.

Det er navnlig forbudt:

- At opføre bygninger eller andre indretninger, der virker mispdydende på landskabet. Undtaget er dog visse landbrugsbygninger.
- At foretage opgravninger eller påfyldninger, herunder henkastning af affald.
- at opfylde søer og vandhuller.

Oremosen ca 1950. mål 1:20,000

Oremosefredningen:

- plejeplanområde
Fredningsgrænse
Vådområde
dyrket areal
SØ

Endvidere er det uden fredningsmyndighedernes tilladelse forbudt:

- At nedbryde stendiger.
- At fjerne eller udtynde bevoksninger eller foretage beplantninger, der går ud over vedligeholdelse af den eksisterende bevoksning.
- At anlægge veje eller stier.

Desuden er mosen omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Regionplan:

Hele plejeplanens område ligger i landzone. Området er i regionplantillæg -85, på grundlag af den eksisterende fredning, defineret som "Særligt fredningsinteresseområde". Københavns amt har i 1993 og 1994 foretaget en overordnet registrering af beskyttede naturtyper, bl.a. omfattende Oremosen.

Amtet har desuden gennemført en botanisk registrering af Oremosen. Denne registrering er endnu ikke bearbejdet og offentliggjort, men indholdet er medtaget i nærværende plejeplan.

Flora og fauna:

Mosen indeholder en varieret flora, overvejende tilhørende plantesamfund af overgangsrigkær-typen, men i mosens vestende kan plantesamfundet beskrives som overgangsfattigkær-typen. Fælles for disse plantesamfund er, at de er relativt næringsrige, hvorfor de uden pleje hurtigt springer i pile/Ellekrat.

Tørvegravene er af varierende størrelse og dybde. De dybeste er permanent vandfyldte, har åbent vandspejl og en udbredt randvegetation af tagrør.

De mindre dybe tørvegravsområder er overvejende tilgroet, fortrinsvis med gråpil, men også med birk.

Undervegetation i pilesumpene er sparsom, men i områder med blandet birke/pilesump er der en relativ stor lysgennemtrængning og derfor en artsrig undervegetation.

Uden for tørvegravsområderne dominerer forskellige højurtesamfund. På de fugtige arealer dominerer Kåltidsel, alm. Mjødurt og Burre-Snerre, mens Stor Nælde, Agertidsel, Snerle og Burre-Snerre dominerer på de mindre fugtige arealer.

På de højereliggende tørre arealer dominerer græs/urte-vegetation. Denne består af Draphavre, Alm. Kvik, Alm. Syre, Skvalderkål, Torskemund m.fl.

Karakteristiske vegetationstyper:

I de centrale dele af område 5 findes større områder af Topstarsamfund. Disse er under tilgroning med gråpil, og kun få åbne områder kan erkendes.

Desuden findes i denne del af mosen et græs/urtesamfund, hvor der indgår bestande af vinget perikon.

Område 4 er blandet pile/birkesump. Lysgennemtrængningen er relativt stor og giver mulighed for en undervegetation af Dyndpadderok, iblandet bestande af Blåtop.

Fauna:

Oremosen er en god fuglelokalitet, med gode redebygnings- og fourageringsbetingelser.

Der findes desuden bestande af såvel padder som krybdyr: Frø og en del snoge.

Fra Ganløse Orned strejfer rådyr. Ræv og hare er almindelige.

Insektlivet er ikke systematisk registreret, men da Plejeplanområdet omfatter såvel våde som tørre partier, inden for et relativt lille område, skønnes denne at være artsrig. Hestefoldens meget korte græs udgør ikke gode livsbetingelser for et alsidigt insektliv.

Botanisk registrering, plantesamfund:

Registrering foretaget af Københavns amt, naturafdelingen

1. Blandet pil og tagrør, med indslag af birke.
2. Eng, præget af græs og højurter. Området delvis under tilgroning. Tørvepræget.
3. Højere liggende græs/urtevegetation. Ingen træopvækst, p.g.a. lejlighedsvis slåning.
4. Birke/pilesump og åbne tørvegrave. Relativt lysåbent. Bestande af dyndpadderok og blåtop i områdets vestlige del.
5. Mose, blandet pilesump. Topstarsamfund og bestande af Vinget Perikon.
- 6a. Lavtliggende græseng. Græs- og højurtepræget. Ingen kratopvækst p.g.a. lejlighedsvis slåning.
- 6b. højereliggende græseng. Græs- og højurtepræget. Ingen kratopvækst p.g.a. lejlighedsvis slåning.
- 7a. Noget højereliggende end selve mosen. Fortrinsvis græsser. Hårdt afgræsset af heste.
- 7b. Mose, blandet pilesump.
- 7c. Afgræsset eng, lavtliggende. Afgræsses ikke så hårdt af heste, idet området er vådt. Natureng med varieret flora. se særskildt floraliste.
- 7d. Noget højereliggende. Fortrinsvis græsser. Hårdt afgræsset af heste.
8. Mose, Blandet pilesump og åbne tørvegrave.
9. Lavereliggende dyrket areal.
10. Dyrket areal, skrånende mod nord.
11. Privat areal - overvejende pile/birkesump.

Karakteristiske Plantesamfund:

	Dynd-Padderok, Blåtop-samfund
	Topstar-samfund
	Græs/urtevegetation med bestande af vinget perikon

Karakteristiske Plantesamfund i Oremosen:

Mål 1:4000

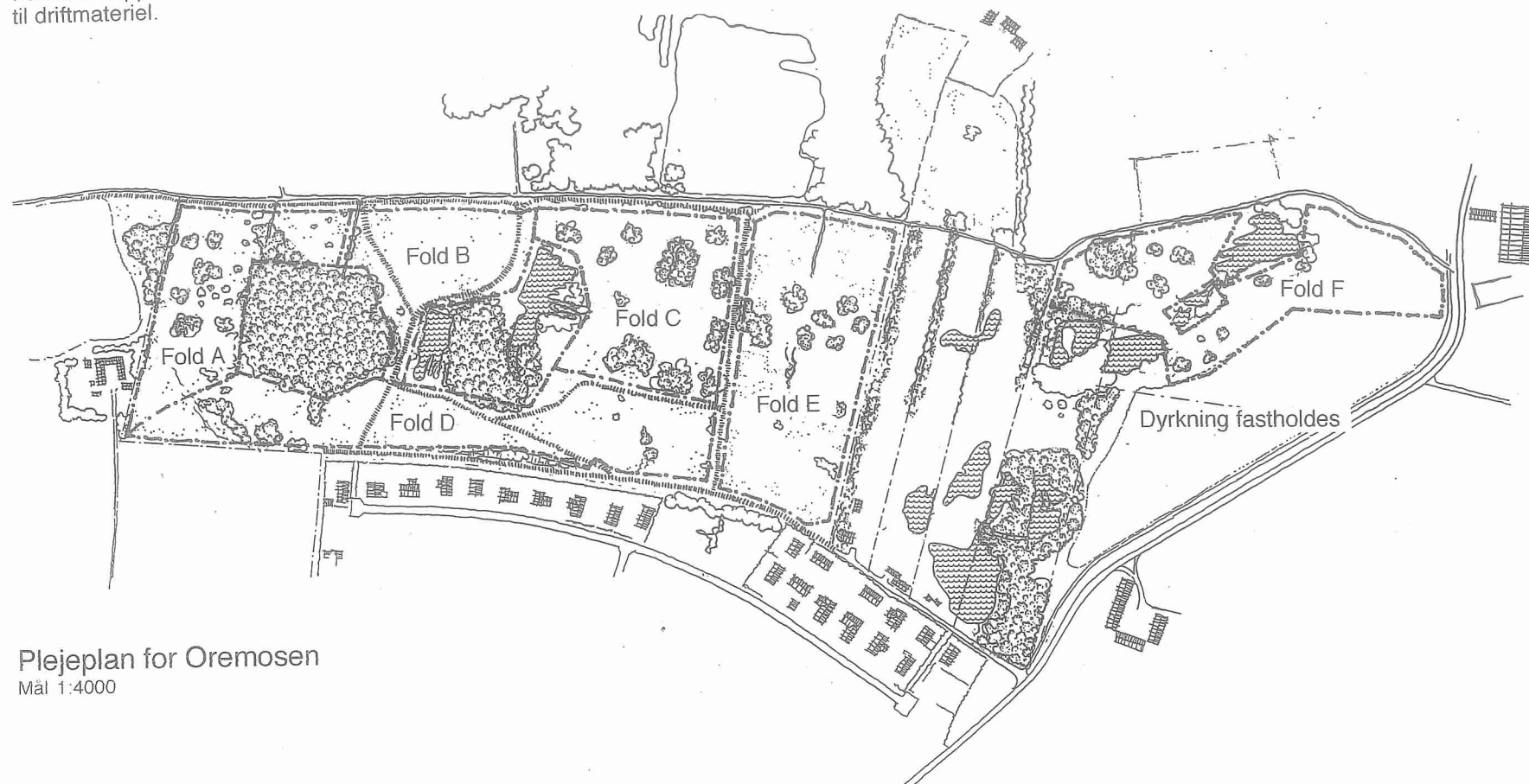
Plejeforanstaltninger:

Plejen tager sigte på at genskabe det karakteristiske engområde både visuelt og botanisk, i den udstrækning det er praktisk muligt. Desuden bevares karakteristiske pile/birkekratområder. Det er ligeledes målsætning, via plejeforanstaltningerne, at forbedre lokaliteten som levested for dyr. Indgrebene udføres med førstegangsindgreb, samt efterfølgende vedvarende pleje:

Førstegangsindgreb:

Der udføres omfattende rydninger i de udbredte kratområder. Der udføres folde, heget med el-hegn. Foldene suppleres med klaplåger for puplikum og almindelige led til driftmateriel.

Plejeplan for Oremosen
Mål 1:4000

Hegn og låger:

Med henblik på at kunne afgræsse intensivt i perioder, vekslede med perioder med lavt græsningstryk, inddeles de afgræssede arealer i 6 folde, hver på 1 - 1,5 ha.
Foldene udføres med forhøjede 5-trådede PODA-hegn og suppleres med klaplåger for puplikum og almindelige led til driftmateriel.

Drikkefaciliteter:

Af sikkerhedshensyn til kvæget, hegnes de åbne dybe vand-områder.
Desuden etableres drikkefaciliteter med vandværksvand af hensyn til sundhed og forsyningssikkerhed.

Tilkørsel:

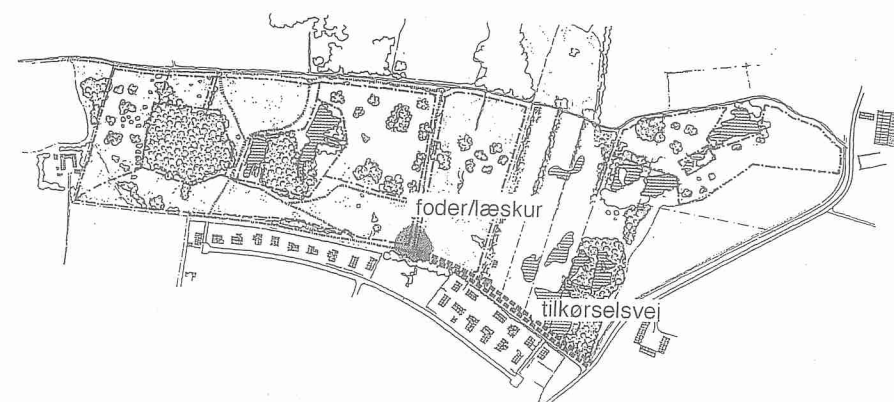
Tilkørsel til foldene i driftøjemed sker fra Christianshøjvej, ad den eksisterende markvej langs Oremosens sydske.

Vinterfodring, læ:

Foldene er tænkt som sommerfolde.
Skulle det imidlertid vise sig hensigtsmæssigt at have dyr på dele af arealerne i vinterperioden, skal der opføres godkendte overdækkede foder- og læfaciliteter.
Disse kan opføres i den eksisterende hestefold, neden for skråningen, i mosens sydske.

Stier:

Der etableres ikke egentlige stier. Ad klaplågerne er der principielt adgang til hele arealet, således som det allerede foregår.
Hvor det er hensigtsmæssigt kan der suppleres med gangbroer, som de allerede anlagt. Særligt slidte arealer kan evt. oprettes med træflis eller stenmel.

Tilkørsel og placering af fodrings/læskur

Beskrivelse af førstegangsimpreg:

Rydninger og andre indgreb, samt anlæg af folde er opdelt i følgende delområder, som refererer til plantesamfundsbeskrivelsen.

Delområde 1, 2: fold A

Plejeplanen fra 1986 beskriver anlæg af en fold i denne del af mosen.

Området fremtræder væsentligt mere tilgroet idag end for 10 år siden, og der foretages derfor rydninger af pil og birk, for at området kan fremstå som åbent engområde med spredte grupper af pil og birk.

Der etableres en fold, med henblik på afgræsning. De enkelte bestande med Bjørneklo bekæmpes ved hjælp af græsning med får.

Delområde 3: fold B

Den højereliggende eng er med jævne mellemrum blevet slået og er derfor ikke sprunget i skov. Granhegnet er artsfremmed for mosen og fældes. Arealet udlægges til fold.

Delområde 4:

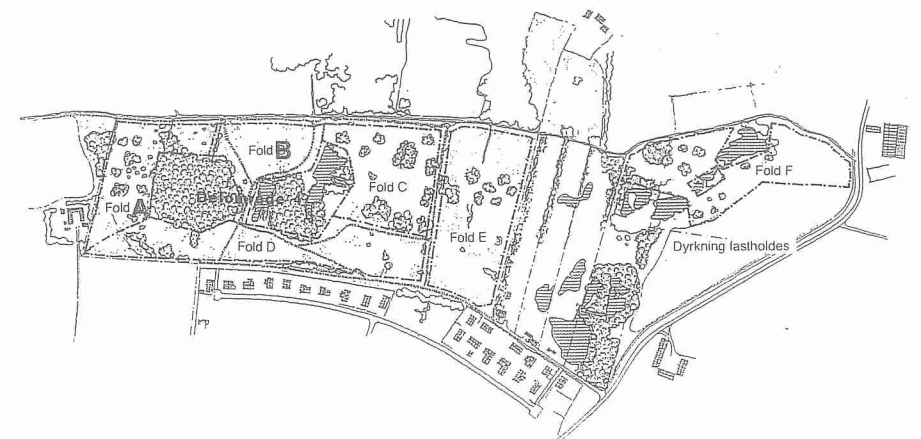
I denne del af Oremosen fastholdes pile/birkesumpen, som repræsentant for denne type plantesamfund/biotop.

I den tætte pile/birkesump har den forøgede grundvandsstand for år tilbage forårsaget at birkene for en stor del er gået ud.

Der foretages lette foryngende rydninger, således at sumpene kan udvikle sig på det eksisterende naturgrundlag.

Udgåede høje birke skæres ned til 4-6m høje torsoer af sikkerhedshensyn, men således med hensyntagen til insektlivet i barken og de dermed følgende fouragerings-muligheder for fugle. Af samme årsag kan ryddet materiale blive liggende.

Der foretages rydninger vest og syd for søerne, for at sikre vindpåvirkning og dermed forbedre iltforholdene i vandet.

Delområde 5: fold C

Området er vådt, også hen på sommeren, og indeholder måske den potentielt mest interessante engflora. Pile/birkesumpen har næsten lukket sig over de førhen karakteristiske partier af topstar og vinget perikon. I området ryddes derfor kraftigt, dog således at der bevares enkelte karakterfulde pilegrupper.

Der etableres en fold, med henblik på afgræsning og dermed fastholdelse og udvikling af en artsrig engflora.

Delområde 6a og 6b: fold D

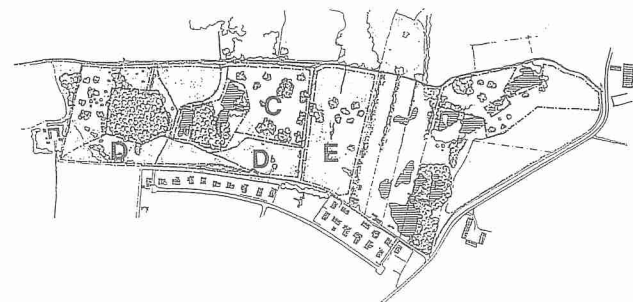
Området udgør de højere liggende dele langs Oremosens sydlige afgrænsning og er tørt hele året. Området grænser desuden mod nord til de våde dele af mosen. Arealerne fremtræder med græs og mange højurter. Det har været slået med jævne mellemrum, og der har derfor ikke etableret sig krat.

Placeringen mellem to våde folde gør det velegnet til aflastningsfold for fold A og C.

Delområde 7a, 7b, 7c og 7d: fold E

Område 7 afgræsset på de højere liggende partier hårdt med heste, hvorimod de lavereliggende, våde partier 7a er pile/birkesump og natureng.

Område 7b underkastes rydning, således at det fremtræder med spredte karakteristiske pilegrupper. Folden vil således fremstå med vekslende våde, og mere tørre engpartier, velegnet til afgræsning med forskellige dyr.

Vedvarende pleje:

Der udføres vedvarende pleje/drift i form af afgræsning, maskinel slåning, samt opfølgende rydninger med års mellemrum.

Græsning:

Der afgræsses fortrinsvis med kreaturer. Heste og får kan indgå i mindre grad. Eksempelvis er får særdeles velegnede til bekæmpelse af bjørneklo.

Heste er meget aggressive i forhold til bløde vedplanter og må derfor kun indgå i græsning af de højereliggende arealer uden pilekratvegetation.

Vejledende græsningstryk:

Græsningstrykket for kvæg må ikke overstige 1 ungkreatur pr ha, eller 1 ammeko pr ha.

Græsningstrykket for heste må ikke overstige 1 dyr pr ha.

Græsningstrykket for får må ikke overstige 5 moderdyr pr ha.

Græsningstrykket justeres således at græssets højde til stadighed er 4-6 cm i vækstsезonen.

I meget våde perioder skal det være muligt at aflukke foldene i områderne 1, 2, 5 og 8/9 hvis sliddet fra dyrenes færdsel skønnes at være for stort.

Græsningsperiode:

Græsningsperioden er 1.-15. maj, til 15.okt.-1.nov.

Typisk vil det være således at dyrene sættes ud på de tørre arealer i begyndelsen af maj, og at de våde folde frigives, når de skønnes at kunne bære græsningen.

lagttagelse af køernes interesse for de fugtigere arealer vil være vejledende for hvornår foldene kan åbnes.

Vinterfolde:

Der kan holdes enkelte dyr på de tørre engarealer, hvis der fodres i vinterperioden 15. oktober til 1. maj.

Hvis der er dyr i vinterperioden, skal der opføres et veterinærgodkendt foder/læhus.

Hvis det skønnes at sliddet bliver for stort, skal der findes alternative græsningsmuligheder.

Maskinel græsslåning:

Slåning under tråd udføres lejlighedsvis efter behov.

Slåning i foldene udføres, når det findes hensigtsmæssigt - typisk 1 gang årligt i september.

Der udføres 2 årlige slåninger på og langs stier, som ligger uden for foldene.

Rydninger:

Det kan være nødvendigt med års mellemrum at udføre rydninger. I foldene ryddes eventuel opvækst, med henblik på at fastholde engkarakteren.

I Pile/birkekrat ryddes med henblik på at fastholde den relativt store lysgennemtrængning til undervegetationen.

Referencebillede med græssende kvæg

Delområde 8 og 9: fold F

Område 8 fremstår som pile/birkesump. Der er i området flere dybe tørveskær, med åbne vandpartier.
Område 9 udgør de lavereliggende dyrkbare arealer langs Christianshøjvej.

For at fremhæve de lave partier langs Snarevasegrøften og ved Snarevadsbro og udvikle dem til eng, ryddes kraftigt.
Enkelte karakterfulde pilegrupper bevares.
Der anlægges en fold. De åbne tørveskær indhegnes af sikkerheds-hensyn.
Der ryddes med jævne mellemrum langs tørveskærenes vest- og sydbrinker, således at der med vindens omrøring og iltning sikres god vandkvalitet.
I områdets sydlige partier foretages en let tyndning af pile/birkekrat.

Delområde 10:

Det nordvendte, skrånende areal dyrkes med landbrugsafgrøder.
Dyrkningen fastholdes som for indeværende.

Delområde 11:

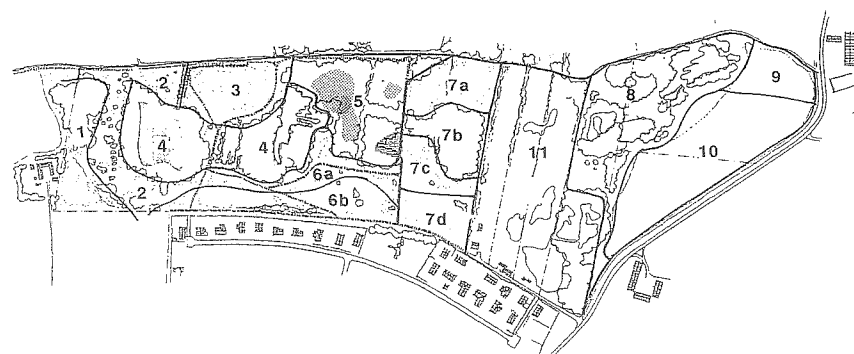
Området er privat, men kan med fordel underkastes pleje som beskrevet under delområde 8.

Samlet floraliste for områderne 1,2, 3, 4, ,6a, 6b, ,7b,
7d, og 8 :

Eng-Nellikerod
Gråpil
Kåltidse
Liden Andemad
Bittersød Natskygge
Hjortetrøst
Fjærbregne
Almindelig Mjødurt
Tvebo Baldrian
Skovkogleaks
Vellugtende Guldaks
Lysesis
Manna-Sødgræs
Kæmpe-Bjørneklo
Mosebunke
Skov-Angelik
Nyrebladet Ranunkel
Smalbladet Mangeløv
Sump-Padderok
Bredbladet Dunhammer
Gul Iris
Trævelekrone
Gærdesnerle
Vandskræppe
Vandpileurt
Knippestar
Engforglemigej
Engkabbeleje
Kær-Snerre
Dag-Pragtstjerne
Kær-Star
Vellugtende Aftenpragtstjerne
Eng-Nellikerod
Fløjlsgræs
Alm. Fredløs
Alm. Torskemund
Topstar
Eng-Rævehale
Rørgæs

Alm. Hyld
Kær-Høgeskæg
Tagrør
Alm. Vinterkarse
Svætevæld
Alm. Star
Vinget perikon
Tormenit
Gul Fladbælg
Skvalderkål
Draphavre
Kruset tidse
Alm. Kvik
Vild kørvel

Speciel floraliste for natureng, område 7c:

Stivhåret Kalkkarse
Tykbladet Ærenpris
Lav Ranunkel
Manna-Sødgræs
Håret Star
Kær-Trehage
Alm Star
Eng-Forglemigej
Alm. Hønsetarm
Engrapgræs
Fløjlsgræs
Bellis
Rød Svingel
Mosebunke
Gåse-potentil
Mark-Ærenpris
Rødknæ
Tårnurt
Tveskægget ærenpris
Femhannet Hønsetarm
Alm. Hvene
Vår-Gæslingeblomst
Bakke-Svingel

